

W jedną stronę 4 km.

Jest to wycieczka krótka ale bardzo bogata w treści z dziedziny zabytków. Rozpoczynamy od dworca kolejowego, a następnie kierujemy się na ul. Godebskiego. Po lewej stronie za sklepem stoi dobrze utrzymany dom tyrolski mieszkalno – gospodarczy, po prawej stronie nowe osiedle domków jednorodzinnych Tęcza z lat 2003 – 2005, za nim drugie z 1997 roku osiedle Powodzian a następnie trzecie z 1975 i 1983 osiedle Włókniarzy 4 bloki oraz ul. Szkolna z 1953 roku (lewa strona) 5 bloków.
Na horyzoncie piękny widok na Karkonosze, tj. Śnieżkę oraz Czarny i Kowarski Grzbiet. Za małym laskiem w dolinie po prawej stronie dom tyrolski mieszkalno – gospodarczy na ul. Szkolnej, a po lewej stronie dawny młyn wodny i piekarnia, później Mieszalnia Pasz Treściwych, obecnie Pass Pol. Podjeżdżamy pod górkę między pierwsze zabudowania wsi Kostrzyca.

W dolinie po lewej stronie duży dom mieszkalny, w którym dawniej mieścił się młyn wodny i restauracja. Następnie mijamy sklep spożywczy, bar i skręcamy w lewo na most dając sygnał lewą ręką że skręcamy w lewo za mostem (przepuszczamy wszystkich którzy jadą od Kowar) w stronę Bukowca.
Kostrzyca – to wieś rozrzucona wzdłuż rzeki Jedlicy u podnóża zalesionego Mrowca, przy szosie z Jeleniej Góry do Kowar. Wieś składa się z kilku, niegdyś samodzielnych przysiółków i kolonii: Popów, Skiba, Gąska na wysokości od 390m do 450m n.p.m. W XVIII wieku we wsi przeważały karłowate gospodarstwa zagrodnicze i chałupnicze. Od dawna głównym zatrudnieniem mieszkańców było tkactwo, a w II połowie XVIII wieku wieś słynęła z tkactwa jedwabnych adamaszków.
Przez Bukowiec jedziemy powoli, gdyż jest to bardzo ciekawa wieś i zabytków tu sporo. Wieś położona jest między Mrowcem 501m, Brzeźnikiem 541m a Średnicą 620m, na pograniczu Kotliny Jeleniogórskiej i Pogórza Rudaw, na wysokości od 400 – 490m n.p.m.
Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z roku 1305. W II połowie XVI wieku prawdopodobnie istniał tu dwór obronny otoczony fosą. Bukowiec należał wówczas do rodziny Zedlitzów. Następnie jego właścicielami byli baron Reibnitz, a później F. von Richthofen, następnie Barbara von

Festenberg, od której w roku 1774 odkupił Bukowiec Ferdynand von Scher-Thoss, a jego córka sprzedała majątek pruskiemu ministrowi górnictwa w rządzie króla Fr. Wilhelma III hrabiemu Wilhelmowi von Reden. Po śmierci hrabiego wieś należała do wdowy Fryderyki von Reden. Ponieważ małżeństwo było bezdzietne, Bukowiec odziedziczył Herman Rotenhan. Herman i jego żona Jadwiga, byli pierwszymi Rotenhansami, którzy osiedlili się w Bukowcu. Po nich następuje najstarszy syn Fryderyk 1870 – 1957 i jego żona Heta. Ich drugi syn Werner 1897 – 1960 i jego żona Lise-Lotta przebywali w Bukowcu do zakończenia II wojny światowej. Oni to wraz z dziećmi i starymi rodzicami opuścili Bukowiec w 1945 roku.
Pałac został wzniesiony w II połowie XVII wieku. W początkach XVIII wieku nastąpiła jego barokowa przebudowa. Około roku 1800 pałac przebudowano w stylu klasycystycznym według projektu Karola Geisslera. Z tego okresu pochodzi dorycki portal nad głównym wejściem. Całość stanowi budowla blokowa na planie czworoboku, dwukondygnacjowa. Przebudowa dotyczyła głównie wnętrz i owalnej klatki schodowej. W latach 1790 – 1800 w pobliżu pałacu wybudowano cały zespół budynków gospodarczych, który w dobrym stanie zachował się do dziś. Po wojnie mieścił się tu PGR i gospodarstwo rolne przy Państwowym Technikum Rolniczym dla dziewcząt i chłopców.
W jednym z pomieszczeń parteru zachowały się bardzo bogate sztukaterie na ścianach i sklepieniach oraz interesujący kominek. Na piętrze natomiast ciekawa interesująca sala z oddzieloną dwiema jońskimi kolumnami wnęką. Na tym samym piętrze znajdują się: Sala Księżycowa i Słoneczna z ozdobnymi sufitami. Klatka schodowa oświetlona jest z góry dużym świetlikiem. Na urządzenie wnętrz pałacowych decydujący wpływ miała hrabina. To dzięki niej w pałacu zebrano ceramikę i wyroby żeliwne. Wśród obrazów najciekawsze były dwa portrety rodzinne oraz portret królowej Luizy żony Fr. Wilhelma III.
Na przełomie XVIII i XIX wieku hrabia von Reden założył w Bukowcu rozległy park krajobrazowy w stylu angielskim w oparciu o program sentymentalnego kształtowania krajobrazu. Było to jedno z wcześniejszych na tym terenie założeń a może najcenniejsze w państwie pruskim. Zajmuje on obszar 23 ha w którym rośnie wiele cennych drzew. Park rozplanował sam hrabia, wykorzystując ukształtowanie terenu. Hrabia zatrudniał znanego i cenionego twórcę ogrodów – Walthera.
Jego dom Dom Ogrodnika wzniesiony został przed 1797 rokiem na terenie parku jako fragment koncepcji krajobrazowej. Centralną częścią projektu był zespół stawów, z których jeden był największy w całej okolicy. Wokół stawów założono aleje i polany widokowe obsadzone kępami drzew. Wzniesiono liczne budowle o charakterze romantycznym: Siedzibę Teresy, pomnik geografa i pastora Adama Veigla, Dom Rybaka w którym mieszkał pomocnik ogrodnika, ale były w nim również dwa pokoje hrabiowskie. Nad innym stawem znajdował się Salon Ogrodowy z 1800 roku. Tu w porze letniej często spożywano posiłki mając widok na okoliczne stawy. Dom Niebieski – Browar, Oranżeria i na szczycie wzgórza cylindryczna Wieża Wartownicza – wieża widokowa na której ciągle powiewała flaga. Z tej wieży dnia 7.09.1820 roku oglądano zaćmienie Słońca.
Za wieżą zbudowano sztuczne ruiny jakie wtedy były w modzie na wzór rzymskiego amfiteatru. Do dzisiaj przetrwała jedynie obudowa wieży oraz sztuczne ruiny. Na wzgórzu w pobliżu browaru wzniesiono w 1804 roku Pawilon – Świątynia Ateny wzorowany na greckich budowlach, będący hołdem złożonym przez hrabiego Redena ukochanej żonie z okazji drugiej rocznicy ślubu. Do pawilonu prowadzą cztery szerokie stopnie. Po bokach były nieistniejące już, czary ofiarne wykonane z żeliwa.
Z sali kolumnowej roztaczał się wspaniały widok na Karkonosze. Naprzeciwko czterech kolumn,

umieszczone były czarne popiersia przedstawiające ministra von Heinitz oraz architekta Gillyego. Po obu stronach sali kolumnowej znajdowały się pokoje wypełnione książkami, urządzeniami astronomicznymi, popiersiami, miedziorytami i obrazami na ścianach. Ponieważ w świątyni spotykano się na pogawędkach przy herbacie, w niewielkich szafach stały porcelanowe serwisy do herbaty. Była też niewielka kuchnia gdzie ją parzono.
Bardzo interesujące było Opactwo postawione przed 1803 rokiem na południowym stoku góry Mrowiec. Zbudowano go w stylu neogotyckim. Poświęcenia obiektu, jako miejsca spoczynku właścicieli Bukowca, dokonał dopiero 12 maja 1818 roku superintendent John. Doczesne szczątki zmarłego hrabiego w 1815 roku złożono w krypcie, do której trumnę wnieśli górnicy z wałbrzyskich kopalń. W maju 1854 roku obok niego spoczęła hrabina Reden, a 5 sierpnia tego samego roku Opactwo stało się miejscem spoczynku brata hrabiny, Georga barona von Riedesel zu Eisenbach, który zmarł w pałacu w Bukowcu. U podnóża wzniesienia, na którym stoi Opactwo, przy drodze w pobliżu stawu, była renesansowa, bogato zdobiona kamienna studnia, przywieziona tutaj z Karpnik, jako dar dla hrabiny. Niestety, uszkodzona w latach 30-trzydziestych XX wieku, nie przetrwała do dzisiaj.
Na wschód od Mrowca znajdowały się 54 stawy rybne, jako element parku. Wokół nich wytyczono aleje i polany, a ich brzegi uregulowano. Przy jednym ze stawów ustawiono klasycystyczną, marmurową ławę o pięknym kształcie, był to dar dla hrabiny od króla Fr. Wilhelma IV. Ława zamykała niewielką przystań dla gondoli, która też niestety przepadła bez wieści.
W centrum wsi stoi zabytkowy kościół katolicki pw. Św. Marcina. Jest to późnogotycka świątynia, na nieregularnym rzucie, otoczona murem obronnym z basztą bramną, pochodzi z przełomu XV i XVI wieku. Nad prezbiterium znajduje się sklepienie krzyżowo-żebrowe z heraldycznym zwornikiem. Herb rodziny Zedliców zapewne wskazuje fundatorów świątyni. Najstarsza część kościoła – północna przybudówka zachowała sklepienie kryształowe. Obecnie kościół pełni rolę pomocniczego lub cmentarnego.
Funkcję kościoła parafialnego pw. Św. Jana Chrzciciela pełni dawny kościół ewangelicki, zbudowany w latach 1748-49. W roku 1782 obiekt przebudowano dodając tzw. pastorówkę, która dziś stanowi plebanię. Po wojnie uległ dewastacji podobnie jak inne obiekty ewangelickie. Odbudowany został w latach 1967- 69 i poświęcony przez ks. bp. Pawła Latuska. Parafia została erygowana z podziału parafii Karpniki dnia 23.04.1972 roku.
Przy Placu Kościelnym znajduje się XVIII wieczna karczma sądowa – później bar.
Przy ulicy i czerwonym szlaku po lewej stronie drogi tuż za kościołem znajduje się kamienny krzyż pokutny ze zlepieńca, z wyrytą na nim dzidą-narzędziem zbrodni.
W dawnym budynku szkolnym, z roku 1824 przy szlaku niebieskim znajduje się schronisko PTSM Skalnik z 53 miejscami noclegowymi, czynne cały rok.
Idąc dalej szlakiem niebieskim dochodzimy za ostatnimi zabudowaniami do lasu, gdzie po lewej stronie znajduje się kulminacja z wychodnią skalną i rumowiskiem potężnych bloków granitu. Na zachodnim stoku jest naturalna brama, tuż obok niej, nieco wyżej na płycie skałki szczytowej, wykuty napis Kloebers Dweling. Jest to niemiecko – angielska inskrypcja, jak i data 1795r. Upamiętnia ona pobyt w tej okolicy Szwajcara L. Klobera – autora popularnej wówczas historii Śląska.
A oto jak opisuje swoje wrażenia pani Rozalia Saulson – polska Żydówka w Przewodniku górskim z 1850 roku po zwiedzeniu Bukowca w 1849 roku, gdy przebywała na leczeniu w Cieplicach Śląskich:
...” Dziedzictwo wdowy po byłym ministrze hrabim Reden. Cała ta wieś ze swymi lasami,

domami, chatkami, grotami, skałkami, pagórkami i wielu stawy łączy się w jedną całość, jest to olbrzymich rozmiarów park, którego środkiem jest zamek hrabiny. Wszędzie ciekawość wabi, piękność widoków czaruje, tu sztuczna grota, tam znowu zamczyska, ruiny, wieżyca, pawilon hrabiny z ładnym marmurem zdobionym gabinety, z których jeden jak kaplica urządzony, domek rycerski nad stawami, ermitaż, piękna oranżeria, pomnik historyka i w gęstwinie lasu opactwo w średniowiecznym stylu, otoczone najrzadszymi krzewami i kwiaty; wchodzi się do niskiego sklepienia, przez drzwi żelazne w kraty wielkie, przy słabym świetle w oddali, spostrzega się odsłonięty przedmiot – to jest trumna hrabiego von Reden – to jest jego grób...”!
Park w Bukowcu przez cały XIX wiek był również przedmiotem zainteresowania jego późniejszych właścicieli – spadkobierców hrabiny von Reden. W 1856 roku znany ogrodnik E. Petzold służył swoimi radami baronowi von Rotenhan, który zamierzał dokonać pewnych zmian w krajobrazie. Przez wiele lat w XIX wieku bez większych przeszkód ludność Bukowca i okolicy mogła spacerować po wielkim parku krajobrazowym. Jednak w 1870 roku na podstawie ustawy z 1850 roku pod karą więzienia lub grzywny jednego talara zabroniono wstępu na ścieżki spacerowe bezpośrednio prowadzące do pałacu lub na ścieżki oznaczone specjalnymi tablicami z informacją o zakazie wstępu.
O zakazie tym, wydanym przez miejscową policję, ludność została poinformowana w prasie (zakaz ten zapewne wynikał z tego, że w Europie zaczęły się ruchy społeczne). Założenie parkowe w Bukowcu stało się inspirujące dla twórców i projektantów innych parków i ogrodów w Kotlinie Jeleniogórskiej, powstających przy rezydencjach w ciągu XIX stulecia. Podobne parki powstały wnet w Karpnikach (książę Wilhelm Hohenzollern), Mysłakowicach (król Fr. Wilhelm III,IV), Wojanowie (księżna Luiza córka króla Fr. Wilhelma III), Miłkowie (hrabia Matuszka), Ciszycy koło Kowar (hrabia Radziwiłł), Cieplicach Śląskich (hrabia Schaffgotsch) itp.
A oto kilka informacji pomocniczych w znalezieniu poszczególnych obiektów zabytkowych w Bukowcu.
1. Pałac – w parku po prawej stronie drogi z Kostrzycy do Bukowca, na początku wsi.
2. Dom Ogrodnika i Belweder – Świątynia Ateny – po lewej stronie drogi za pałacem. Za ostatnimi zabudowaniami gospodarczymi należącymi do pałacu jest ostry skręt drogi w prawo. My skręcamy wcześniej w lewo na polną drogę. W lasku na wzgórzu ruiny Świątyni Ateny (ostatnio po remoncie). Zaś za górką po lewej stronie – Dom Ogrodnika (obecnie dom mieszkalny).
3. Wieża widokowa – należy iść dalej tą polną drogą i w lesie na wzgórzu po prawej stronie widoczna z daleka (jesienią i wiosną) okrągła kamienna wieża.
4. Ruiny sztuczne – na wzgórzu za wieżą widokową.
5. Opactwo – na początku wsi należy skręcić w lewo w pierwszą uliczkę i skierować się w stronę stawu. Na zboczu wzgórza nad stawem z dala są widoczne ruiny kościółka.
6. Kościoły – starszy katolicki po lewej stronie za murem, młodszy ewangelicki po skręcie w prawo na rozwidleniu w środku wsi.
7. Krzyż pokutny – po lewej stronie drogi za kościołem ewangelickim przy szlaku czerwonym.
8. Pomnik Klobera – w lesie za wsią, przy szlaku niebieskim z Bukowca do Kowar.
9. Zabytkowy transformator – z tyłu za pałacem po prawej stronie. Od pałacu idziemy w górę i za ostatnim zabudowaniem dworskim (stajnią) skręcamy w prawo i znowu w prawo na wiejską drogę.
10. Kamienna pieczara – idziemy tak jak do Opactwa lecz od stawu kierujemy się nad rzekę Jedlicę gdzie po jej prawej stronie na brzegu jest wykuta w skale pieczara do której prowadziły drzwi.

W drodze powrotnej mamy do wybory trzy możliwości.
1. Wracamy tą samą drogą przez Kostrzycę do Myslakowic.
2. Jedziemy dalej w górę koło kościoła starszego, a następnie w dół przez Krogulec w kierunku Karpnik i na pierwszym rozwidleniu kierujemy się w lewo do Łomnicy. W Łomnicy na dużej krzyżówce skręcamy w lewo do Mysłakowic.
3. Na samym dole skręcamy w stronę stawów i dalej drogą nad rzeką Jadlicą przez las do leśniczówki w Mysłakowicach i dalej do dworca.